

Informe sobre l'Objectiu 13 "Educació" referent el Pla d'Acció Local per a la
Sostenibilitat de Girona

Prèvies

1. Girona és una ciutat que participa activament des de la seva fundació en el moviment de "Ciutats Educadores". Aquest fet es manifesta positivament en totes les activitats que tenen a veure amb l'educació i que són responsabilitat de l'Ajuntament. Per part d'aquest hi ha una clara voluntat d'incidir en l'àmbit educatiu formal i no formal.
2. Pel que fa a l'educació reglada, el Consell Escolar Municipal és, des de la seva fundació, un motor de dinamització de tots els temes relacionat amb l'escola. La seva composició que depassa el que li marca la llei, amb una clara voluntat d'atendre tots els nivells educatius de la ciutat.
3. L'informe que he treballat és una bona recollida de dades, especialment pel que fa al camp de la formació reglada. Des dels serveis municipals es té una informació general força bona, tot i que en algunes casos les estadístiques que s'ofereixen s'haurien d'actualitzar (si és possible).

Presentació

En primer lloc posaré de relleu el que, a parer meu, són els aspectes positius, els anomenats punts forts, comentant-los quan calgui. Després destacaré els punts febles de l'informe i, finalment, presentaré algunes recomanacions a partir de la documentació presentada en l'informe. Procuraré comentar seguint l'ordre que hi ha en el document.

Principals punts forts de les dades presentades

1. Moltes de les dades que s'ofereixen en l'informe són ampliades al web de l'Ajuntament i són de consulta pública. Aquest fet permet que la ciutadania interessada estigui degudament informada.
2. Quant al **nivell d'instrucció assolit**, resulta que el percentatge de gironins majors de 16 anys que tenen algun tipus d'estudis (89'2%) és superior al de la mitjana de Catalunya (86'2%). El percentatge de gironins sense estudis (8'2%) és més baix que el de la província (10'3%) i que el de Catalunya (11'4%).
A mesura que la població creix d'edat baixa la taxa d'analfabetisme que queda de manera residual a edats altes i augmenta l'educació superior.
3. Pel que fa als **programes i projectes educatius municipals de la ciutat**, cal destacar que el programa de s'ofereix des del municipi el curs 2002-03, consta de 101 activitats. El professorat que l'ha fet servir l'avalua positivament amb una puntuació de 8 punts sobre 10, és a dir, un notable alt. De les activitats que s'ofereixen 18 estan directament relacionades amb els objectius ambientals que es marquen en l'Agenda 21 Local de Girona i 2 tenen l'Agenda 21 com a

objectiu directe. El 49% dels usuaris han treballat temes d'educació ambiental i coneixement de la ciutat.

4. La Caseta de la Devesa es consolida com un centre de molta utilitat per a les escoles pels serveis i les informacions que ofereix; també per les activitats adreçades als ciutadans que permeten, a qui se'n serveix, un millor coneixement d'aspectes concrets de la ciutat.
5. Pel que respecta al **Pla "Educació i Convivència"** (Santa Eugènia i Sant Narcís) (4.2), l'existència d'aquest pla demostra la sensibilització de les autoritats pel tema d'una millor atenció a la població immigrant (jo hi afegiria l'adjectiu de "pobre"; els immigrants rics ja s'espavilen) per tal d'evitar exclusió i oferir incorporació. Destacar el fet que aquest programa es realitza amb la col·laboració de diferents institucions públiques. De totes maneres les dades que s'ofereixen són fredes, caldria una millor informació sobre els resultats actuals i saber quina política es preveu de continuïtat així com els resultats de la col·laboració entre diferents institucions públiques.
6. Cal destacar, també, la convocatòria de **projectes de qualitat i igualtat educativa** (4.3) per tal d'evitar l'exclusió. És una convocatòria que s'adequa plenament amb els objectius de Sostenibilitat.
7. En aquesta mateixa línia, tot i que es tracta de manera específica en l'Objectiu 11 dedicat a "Cohesió Social", volem destacar el **Pla de desenvolupament comunitari del sector Est** de la ciutat (4.4) en el qual hi participen les escoles públiques i concertades del barri.
8. El Projecte d'**intercanvi de llibres de text** (4.5) és un exemple concret d'educació en la participació i la solidaritat. Caldrà veure quantes persones l'aprofiten. És positiu perquè pot estimular altres propostes de compartir.
9. Quant a la **formació reglada**. Pel que fa a l'ensenyament primari constatar l'escolarització total de la població.
10. Passant a l'**ensenyament secundari** destaquem l'efecte "capitalitat" que fa que en aquest nivell d'ensenyament la taxa d'escolarització sigui del 137%.
11. Pràcticament tot l'alumnat de **formació professional** cursa els estudis en centres públics. Els de Grau Mitjà en un 95% i el de grau superior en la seva totalitat (p.18).
12. Quant a l'**educació universitària**, els ensenyaments universitaris (sobretot UdG i amb menys intensitat UNED) ha representat la presència d'un col·lectiu que dóna nova vida a la ciutat. Els ciutadans amb estudis superiors representen gairebé el 20% de la població major del 16 anys. Caldrà veure què passa en un futur proper degut als canvis que pot comportar la nova política universitària europea (acords de Bolonia).
13. Cal destacar el bon funcionament del **Consell Escolar Municipal** i de les seves comissions. La descentralització de les activitats del Consell Escolar Municipal

que celebra els plenaris en diferents centres escolars de la ciutat també és positiu. Important la celebració de la Diada de Cooperació Solidària que ja té tradició en el món escolar no universitari.

14. L'oferta que fa l'Ajuntament referida a la **formació per a l'ocupació**, i en concret l'Escola Taller, el Pla de Transició al Treball i el taller Ocupacional, té uns resultats bastants positius. El nivell de deserció es baix en alguns casos i en altres és millorable.
15. Pel que fa a l'**educació en el lleure**, en principi, cal destacar l'existència de una cinquantena d'entitats i associacions que porten a terme activitats educatives en el temps de lleure. El contacte amb la natura sol ser un dels eixos del seu treball. De totes maneres es constata una desigualtat entre aquestes institucions, algunes amb una llarga tradició educadora com, per exemple, els agrupaments escoltes i d'altres molt noves i de recent creació. La falta de dades no permet conèixer a fons la realitat del moviment associatiu.
16. Les **beques Joaquim Franch i Josep Pallach** són bons instruments per fomentar els objectius de l'Agenda 21. No s'aprofiten prou. Han quedat desertes alguna vegada i la Pallach l'han guanyada 3 vegades els mateixos autors.

Principals punts febles de les dades presentades

1. Quant al nivell d'**instrucció general**, cal destacar que la proporció d'analfabets a la ciutat és més alta (2'6%) que la de la província i la catalana (2'4%). A més, l'analfabetisme afecta més a les dones que els homes; el 1996 hi havia un 74% més de dones analfabetes que d'homes.
2. El programa municipal de vacances (4.6) tot i que ha crescut en nombre d'usuaris (un 35% de creixement el 2003 respecte del 2002) és insuficient. L'oferta és de 2000 places. Manca un mapa per conèixer l'oferta i la demanda que ens permeti conèixer qui tipus de ciutadà s'aprofita d'aquesta oferta i quin són els ciutadans (i els col·lectius) que se'n aprofiten i quins els que en queden exclosos.
3. **Formació reglada.** És significatiu el nombre de vacants de **parvulari** en alguns centres públics (Carme Auguet 34, Dalmau Carles 22, Font de la Pólvora 13, Mare de Déu del Mont 14, Santa Eugènia 14, Taialà 22); aquests centres estan situats en zones d'immigració pobre. Pràcticament els mateixos centres tenen vacants a primària. Es fa patent el desequilibri existents a les escoles públiques de la ciutat.
4. L'etapa d'**educació infantil general (0-6 anys)** és coberta pels centres públics només en el 43%. Pel que fa als primers nivells d'ensenyament manquen dades actualitzades (p.13) sobre el nombre de places i alumnes a les escoles bressol de la ciutat. Només es coneixen les de titularitat municipal. Les dades de la Generalitat presenten conjuntament les dades de Llar d'Infants i Parvulari. Tot i que no és competència de l'Ajuntament cal destacar que pel que fa a

l'ensenyament 0-3 anys hi ha un dèficit molt gran de places públiques. El desequilibri pel que fa a l'oferta d'**educació infantil (0-3 anys)** és molt gran. Només són 5 els centres públics existents a la ciutat: 3 Ajuntament, 2 Generalitat; els centres privats són 20!. Aquesta desigualtat fa que no totes les famílies més necessitades puguin accedir a l'oferta pública i que hagin de pagar un servei que altres tenen gairebé gratuït.

5. Pel que fa a l'**ensenyament primari**, el 1999, el 39% de l'alumnat de l'ensenyament primari anava a l'escola en cotxe i només el 4% en transport públic; la resta hi anava a peu. Mirant el mapa escolar queda clar que hi ha congestió a les escoles del centre de la ciutat i hi ha manca de places pels que van arribant al llarg de curs. Hi ha una mala distribució geogràfica, caldria repensar el mapa escolar de la ciutat. És possible que hi hagi alguns centres que estiguin "estigmatitzats".
6. No hi ha dades dels centres privats no concertats ni dels centres públics d'**educació especial**. No és fàcil aconseguir-les, però cal conèixer-les per poder tenir una visió total de l'ensenyament a la ciutat.
7. Pràcticament tot l'alumnat i el professorat **universitari** és del primer món. Caldrà esperar uns anys per veure què passa. A secundària ja hi ha alumnat procedents d'altres països, arribaran als estudis universitaris? En altre ordre de coses destacar el fet que l'estudiantat universitari utilitza en bona part el transport privat.
8. Respecte als **Consells escolars de Centre** seria interessant de conèixer quins són els principals temes tractats en referència a la Sostenibilitat. En l'informe no se'n parla. Possiblement a través de les actes de les sessions es podria detectar alguna d'aquestes qüestions.
9. **Formació no reglada**. Hi ha molt poca oferta pública pel que fa als estudis musicals, idiomes i altres semblants.
10. Pel que fa a l'**educació en el lleure**, si es vol tenir un coneixement complet, s'hauria d'ampliar la llista d'entitats i associacions, en la mesura del possible, amb les que mantenen algunes escoles privades, per exemple, les de l'Opus Dei. Per altra part, si juntament amb el nom de les entitats es conegués el nombre de components, es podria valorar millor tot aquest moviment associatiu.

Recomanacions

1. Tinc la impressió general que en aquest informe s'ofereixen una dades generals important però que són fredes. Són necessàries i útils, però són fredes. Caldria buscar els mecanismes adients per poder escoltar la veu dels directament afectats.
2. Ampliar la **informació del web** de l'Ajuntament i fomentar que aquest es consulti per part de la ciutadania.

3. Actualitzar les dades de **coneixement del català** que són del 1996! A la Taula 3 que fa referència al nivell de coneixement del català, estaria bé una columna que ens permetés de conèixer el % dels que el parlen normalment.
4. Acabar de **concretar algunes de les dades que s'ofereixen**. Per exemple, l'apartat 4.2 Pla Educació i Convivència es parla dels "centres de la zona" (p. 8) sense especificar quins són. El mateix passa en l'apartat 4.4 referit al Pla de desenvolupament comunitari del sector Est, a la pàgina 10 s'afirma que el programa "compta amb la participació de totes les escoles (públiques i concertades) sense dir quines són. O amb la convocatòria de projectes de qualitat i igualtat educativa (4.3) que no s'especifica quins centres hi han optat.
5. Davant del percentatge de persones **analfabetes** cal potenciar la formació de persones adultes, especialment entre les dones.
6. El **Programa de Recursos Educatius** (4.1) cal mantenir-lo i potenciar-lo. En la mesura del possible caldria anar comparant les dades estadístiques del Programa de Recursos Educatius per veure com evoluciona amb el pas dels anys. Mirar especialment quins temes s'ofereixen i, pel que fa a l'alumnat, observar quins són els programes de més interès i a quin nivell educatiu s'utilitzen.
7. **Quant a la formació reglada**. En el document estudiat no es diu res de les **AMPA'S**. Seria molt interessant de saber el seu nivell de participació a les escoles ja que són un dels eixos fonamentals per anar bastint una escola participació.
8. Seria interessant de conèixer l'evolució del creixement de l'alumnat a les escoles públiques, concertades i privades de la ciutat. I si es confirma el creixement de la privada buscar les causes del per què perd l'escola pública.
9. Respecte als **Consells Escolars de Centre** caldria saber el funcionament real d'aquests; quines qüestions tracten, si s'hi discuteix el que realment preocupa; els pares i l'ajuntament hi tenen un paper actiu? Serveixen o són decoratius?
10. Planificar juntament amb les autoritats escolars la política necessària per evitar que hi hagi, de fet, diferents nivells a les escoles públiques i privades de la ciutat.
11. Donada la **realitat migratòria** a la ciutat seria interessant de conèixer les dades referides a la matriculació que es produeix fora de termini per tal de poder detectar, si és possible, a quines zones geogràfiques es produeix, quan, quants, etc. I buscar-hi solucions. S'ha estudiat, per exemple, com ha funcionat el tema de l'acolliment "repartit" de la població immigrada en altres poblacions (Banyoles, Olot) ?
12. El **programa municipal de vacances** (4.6) veure quins són els usuaris i quin són els sectors més desfavorits que no l'aprofiten. Pensar en ofertes que incorporin els que en queden al marge.

13. Atenció especial a les escoles que tenen elevat nombre de vacants al parvulari.
14. Seria interessant de conèixer l'alumnat de fora de la ciutat que va a les escoles privades concertades per veure l'efecte capitalitat.
15. Actualitzar les dades sobre l'accés a l'escola (a peu, cotxe, transport urbà) i revisar l'oferta del transport urbà a les noves escoles que es van creant.
16. Pel que fa al tema de la **formació ocupacional** sembla prou interessant l'oferta que es fa a la ciutat. Hi ha 29 centres que ofereixen diferents cursos. Caldria conèixer el grau d'acceptació d'aquests cursos (quants alumnes s'inscriuen, quants acaben els cursos) per poder-ne fer una valoració a fons. Millorar l'oferta que es fa des de l'Ajuntament en la formació ocupacional a l'Escola Taller, és possible millorar el nivell d'èxit.
17. Hi ha algunes **Organitzacions No Governamentals (ONG)** que editen material educatiu (específicament per a les escoles o per a la ciutadania en general). No se'n parla en tot l'informe. Possiblement a través del centre "L'Estació" i de la Coordinadora de ONG de les comarques gironines és possible conèixer les seves propostes educadores que es podrien incorporar a l'oferta que ja es fa a la ciutat.
18. En la mesura del possible aprofundir en el coneixement de les activitats educadores que es fan per part dels **moviments i associacions en el lleure**. Un possible camí per iniciar aquesta recollida de dades seria a través dels grups i moviments més organitzats i coordinats com, per exemple, els escoltes, els esplais parroquials, etc.

Salomó Marquès

Girona 4 de novembre del 2003